

NÁZORY NA PŘIKRYTÍ STÁTNÍ HRANICE

V uplynulém období byla oprávněně značná pozornost věnována počátečnímu období války, tzn. způsobům zahájení války a odrážení útoku agresora. Tyto otázky neztrácejí na své důležitosti ani v současné době, po schválení vojenské doktríny ČSFR a formování vojenskostrategické koncepce obrany našeho státu. Pochopitelně, na základě přijatých zásad ve vojenské doktríně, se nutně musí změnit i názory na řešení problematiky počátku ozbrojeného konfliktu. V plném rozsahu se tyto změny odrazí také v současném chápání přikrytí státní hranice (PSH).

Po přijetí obranné doktríny členských států bývalé Varšavské smlouvy v roce 1987 až do minulého roku bylo PSH chápáno jako zaujetí obrany v zabezpečovacím pásmu a na hlavním pásmu obrany vyčleněnými silami divizí prvních sledů, dalšími silami, prostředky v součinnosti PS. Jejich cílem bylo zamezit překvapivému napadení protivníkem, odrazit (nebo zpomalit) jeho vzdušný a pozemní útok, zabránit mu proniknout do větší hloubky našeho státního území, tím vytvořit podmínky hlavním silám armád prvního sledu ke zmobilizování a zaujetí operační sestavy. Po praktickém zániku Varšavské smlouvy, schválení vojenské doktríny ČSFR Federálním shromážděním došlo zejména k těmto změnám, které podstatně ovlivní řešení otázek PSH:

- spolehlivou obranu našeho státu je nutné zabezpečit jediné vlastními silami,
- ČSFR nemá konkrétního protivníka,
- při ohrožení našeho státu se počítá s postupným narůstáním politického napětí, které může v konečné fázi přejít do krizové situace; tzv. že pravděpodobnost nenadálého napadení bude malá,
- předpokládá se ústřední použití ozbrojených sil na kterékoli části území ČSFR,
- ozbrojené síly ČSFR musí být schopny bránit území státu ze všech možných směrů,
- obrana státu bude řešena na základě obrany jednotlivých operačních "zón" - západní, střední a východní,
- probíhá (bude ještě pravděpodobně) reorganizace ochrany státní hranice v mírové době.

Na řešení celé problematiky PSH budou mít rovněž významný vliv možné varianty ohrožení ČSFR. Na základě zhodnocení mezinárodně politických podmínek v současnosti i v nejbližší budoucnosti se dospělo k názoru, že k ohrožení našeho státu může dojít v případě zahájení:

- ▲ lokálního ozbrojeného konfliktu,

▲ světového, popř. evropského ozbrojeného konfliktu,

▲ bez ozbrojeného konfliktu.

Přitom je lokální ozbrojený konflikt považován za nejpravděpodobnější.

K těmto předpokládaným možným způsobům ohrožení ČSFR a uvedeným změnám v koncepci obrany můžeme vymezit i různé varianty organizace a provádění PSH, které budou (na rozdíl od minulosti) pravděpodobně tyto:

1. V případě hrozby vzniku lokálního ozbrojeného konfliktu v některé operační zóně ČSFR bude nutné vytvořit podmínky ke zmobilizování, rozvinování ozbrojených sil a vytvoření operační sestavy v ohrožené zóně. Půjde tedy o "klasické" PSH, jak jsme znali v nedávné minulosti, se zaujetím obrany vyčleněnými vojsky na státní hranici. Pochopitelně bude mít tato možnost PSH několik odlišností.

PSH v tomto případě můžeme tedy definovat jako souhrn opatření, která jsou ukončena zaujetím obrany předurčenými jednotkami a útvary na státní hranici nebo v její těsné blízkosti, zejména na předpokládaných směrech útoku (nebo pronikání) protivníka. Vzhledem k tomu, že v době míru je možné k plnění těchto úkolů udržovat jen menší část vojsk, je proto nutné tyto jednotky a útvary předurčit k PSH předem.

Příprava a uskutečnění PSH bude vycházet z celkového zámyslu obrany příslušné zóny, tzn. ze zámyslu a jednotlivých možných variant obrany na daném směru. V tomto případě se tedy bude jednat o první operační úkol v obranné operaci na začátku ozbrojeného konfliktu. Jeho cílem bude především:

- zabránit pronikání průzkumným a diverzním skupinám protivníka,
- při přechodu protivníka do útoku ho přinutit (správným plněním obranných úkolů) k předčasnému rozvinování, způsobovat mu ztráty, zpomalovat jeho postup, bránit mu v proniknutí do větší hloubky našeho státního území, udržet výhodné čáry a důležité objekty,
- získat čas potřebný k mobilizaci vojsk, přísunu svazků z jiných operačních zón a k zaujetí operační sestavy k obranné operaci.

Na základě stanovených cílů mohou tak vojska vyčleněná do PSH plnit především následující úkoly:

- ničit pronikající průzkumné orgány a diverzní skupiny protivníka,
- včas odhalovat (zjišťovat) bezprostřední přípravy k zahájení útoku protivníka, vést průzkum,
- zastavit a odrazit předsunuté odřady protivníka,
- odrážet údery pozemních i vzdušných sil protivníka, maximálně zpomalovat jeho postup,
- ničit taktické výsadky protivníka již za letu,
- úporně držet, bránit důležité objekty a výhodné čáry.

Při plánování a organizaci bude nezbytné brát v úvahu vojenskogeografické podmínky příhraničního pásma, charakter SH, zvláště kapacity jednotlivých směrů a přechodů přes SH. V západní operační zóně bude mít zvláštní význam především příkrytí SH se SRN o celkové délce 815 km s 60 až 80 přechody, které budou vyžadovat síly 11 až 15 praporů do PSH. Po jednotlivých operačních směrech bude, podle mého názoru, nutné směr Norimberk, Praha příkrytí silou celkem do tří pluků, směr Drážďany, Praha silou do dvou pluků. Ve střední operační zóně bude směr Ostrava, Brno vyžadovat do PSH celkové síly do tří pluků. Ve východní operační zóně můžeme SH rozdělit na tři úseky - severní, východní a jižní. Severní úsek má hlavní přechody zejména na směrech Żywiec, Żilina; Nowy Targ, Martin a Krynica, Kežmarok. Tyto úzké směry bude potřebné příkrytí silami v celkové hodnotě nejméně jednoho

pluku. Východní úsek, zahrnující SH se SSSR a částečně i s Maďarskem, se vyznačuje úzkými údolními tahy, které neumožňují hromadné (větší) nasazení sil a prostředků. K jeho přikrytí bude nutné vyčlenit síly (až dvou pluků) zejména v úseku Ruská, Krčava. Jižní úsek zahrnuje SH s Maďarskem s nejdůležitějším operačním směrem Budapešť, Bratislava, Brno. Vzhledem k současné politické situaci ve východní Evropě a na Balkáně je nutné PSH na jižním úseku věnovat zvláštní pozornost, vyčlenit k tomu značné síly, zejména na směry Kisvarda, Košice a Šalgotarian, Nitra (nejméně v hodnotě po dvou až třech plucích na každý směr).

Složení vyčleněných sil a prostředků i jejich celková hodnota musí odpovídat zejména zámyslu obranné operace, kapacitě jednotlivých operačních směrů, pravděpodobnému zámyslu protivníka i charakteru terénu. Proto na jednotlivých směrech, úsecích budou mít vyčleněné síly a prostředky různou sílu, sestavu i úkoly. Nejčastěji to asi budou mr a mpr (výjimečně mp) vyčleňované z útvarů a svazků pozemního vojska (vojska územní obrany v této době nebudou pravděpodobně ještě doplněna). Jejich opěrné body, obranné rajóny (úseky) mohou tvořit základ zabezpečovacího pásma i první pásmo obrany. Není však vyloučeno, že budou širší a po zaujetí obrany hlavními silami se přeskupí podle zámyslu obranné operace do obranných pásem svých svazků.

Závažným problémem při přípravě pásma PSH bude způsob jeho uspořádání a budování. To bude vyžadovat především vytvoření podmínek pro jeho rychlé zaujetí, vytvoření systému paleb, účinné vedení obranného boje i uskutečnění manévru. Tyto požadavky budou i nadále klást nároky na provádění některých opatření již v míru, a to jak v oblasti ženíjního budování pásma PSH (včetně využití stálých opevnění), tak i v oblasti přípravy velitelů a vojsk.

Časově je možné PSH v této variantě vymezit okamžikem zahájení zaujímání pásma PSH vyčleňovanými silami a prostředky až po zaujetí operační sestavy svazky prvního sledu. Potom už nebude opodstatněné hovořit o PSH, ale o obranné operaci.

Celkově je možné, podle mého názoru, vyvodit dílčí závěr, že PSH určité operační zóny, při hrozbě lokálního konfliktu, budou uskutečňovat síly pozemního vojska, které jsou rozmístěny v dané zóně. Z toho vyplývá, že PSH v této první variantě bude mít mnoho společných rysů s tím, jak bylo chápáno v nedávné minulosti.

2. V případě hrozby lokálního ozbrojeného konfliktu v určité operační zóně (na určitém směru) **bude třeba uskutečnit PSH také v úsecích státní hranice** (proti jinému sousednímu státu), **kde se sice nepředpokládá rozhodné, aktivní působení protivníka** (útok jeho pozemních sil), ale jsou možné a pravděpodobné jeho některé jiné formy činnosti, např. působení průzkumných a diverzních skupin, přelety letectvem apod. Nepůjde tedy jen o časově omezenou činnost vyčleněných sil a prostředků v pásmu PSH do zaujetí operační sestavy hlavními silami svazků prvního sledu k vedení obranné operace. Určená vojska budou rovněž zaujímat obranu na SH nebo v její blízkosti, ale vzhledem k nepravděpodobnosti přímého útoku protivníka se oproti první variantě počítá s tím, že opěrné body rot i obranné rajóny praporů budou širší, ale jejich ženíjní budování se nebude uskutečňovat v tak rozsáhlé míře.

Jestliže však nastane případ, že v rámci celkové koncepce obrany státu odejdou pozemní vojska rozmístěná v dané operační zóně k obraně jiné zóny na ohrožený směr, bude nutné převzít PSH vojsky územní obrany, která by měla být do té doby zmobilizována a doplněna. Celkově PSH v této variantě bude mnohem rozmanitější a pravděpodobně také časově mnohem delší.